

LUCJAN TUROS

TURYSTYKA
I
INTELIGENCJA EMOCJONALNA

SPIS TREŚCI

	WSTĘP	11
I	Problematyka badawcza i metodologiczna	13
	1. Przedmiot badań	13
	2. Hipotezy badawcze.....	14
	3. Metody i techniki badań.....	15
	4. Teoretyczny punkt widzenia.....	16
	5. Inteligencja emocjonalna, kontakty międzyludzkie, kultura: rozważania teoretyczno- metodologiczne.....	18
	6. Osobiste doświadczenia intelektualne i emocjonalne autora pracy, uzyskane w różnych sytuacjach turystyki indywidualnej i grupowej.....	24
		
	7. Wyniki badań pilotażowych	30
	8. Pisemne wypowiedzi jako dokumenty osobiste i wytwory.....	39
II	Znaczenie teorii potrzeb dla interpretacji zachowań turystycznych, inspirowanych wpływem inteligencji emocjonalnej.	46
	1. Uwagi ogólne.....	46
	2. Poglądy Kazimierza Obuchowskiego.....	47
	3. Dynamika aspiracji i potrzeb turystów.....	51
III	Inteligencja emocjonalna w ujęciu wybranych autorów i spożytkowanie ich poglądów jako inspiracji w badaniach różnorodnych sytuacji turystycznych	58
	1. Poglądy Daniela Golemana na inteligencję emocjonalną.....	58
	2. Inteligencja emocjonalna w ujęciu Stefana Konrada i Claudii Hendl.....	61
	3. Turystyka i inteligencja emocjonalna.....	73
IV	Emocje i poznanie turystyczne	79
	1. Swoistość poznania turystycznego.....	79
	2. Rola emocji w poznaniu turystycznym.....	80

V	Doświadczenie turystyczne i inteligencja emocjonalna jako czynniki pobudzające zachowania transgresyjne turystów.....	85
VI	Zachowanie turystyczne i identyfikowanie, komunikowanie, opanowywanie własnych uczuć i odczuwanie emocji innych ludzi	92
VII	Typologia sytuacji turystycznych i ich wpływ na funkcjonowanie i rozwijanie inteligencji emocjonalnej.....	99
	1. Sytuacja zwiedzania, oglądania i oceniania zabytków kultury.....	99
	2. Sytuacja kontemplacji piękna przyrody.....	105
	3. Sytuacja kontaktu z mieszkańcami zwiedzanych środowisk, krajów i regionów świata.....	108
	4. Sytuacja rekreacji i zabawy.....	111
	5. Sytuacja zagrożenia.....	116
	6. Sytuacja konfliktu z uczestnikami wycieczki.....	120
VIII	Typologia zachowań turystycznych inspirowanych wpływem inteligencji emocjonalnej.....	123
	1. Aktywność.....	123
	2. Refleksja.....	124
	3. Współdziałanie i współzycie społeczne.....	124
	4. Samopoznanie.....	126
	5. Autoedukacja.....	127
	6. Autokreacja.....	127
	7. Kontemplacja piękna dzieł sztuki i architektury.....	128
	8. Kontemplacja piękna obiektów rzemiosła artystycznego.....	129
IX	Rola grupy turystycznej w rozwijaniu inteligencji emocjonalnej uczestników wycieczek	131
X	Rola przewodnika turystycznego w pobudzaniu inteligencji emocjonalnej i uczeniu turystów zachowań transgresyjnych.....	138
XI	Funkcjonowanie i rozwijanie inteligencji emocjonalnej turystów w muzeach i w różnych sytuacjach wycieczkowych.....	144
	1. Muzea i inteligencja emocjonalna.....	144
	2. Muzea na trasach wycieczkowych to wielka wychowawcza szansa kształtowania wrażliwości estetycznej, społecznej i moralnej turystów.....	149

XII	Percepcja arcydzieł światowego malarstwa jako czynnik aktywizujący i rozwijający inteligencję emocjonalną turystów.....	161
XIII	Twórczość malarska Józefa Chełmońskiego jako źródło inspiracji dla funkcjonowania i rozwoju inteligencji emocjonalnej turystów.....	168
XIV	Inteligencja emocjonalna turystów i percepcja obrazów historycznych Jana Matejki.	174
XV	Twórczość Juliana Fałata – źródło podniet dla inteligencji emocjonalnej turystów.....	180
XVI	Ogólna charakterystyka wyników badań.....	186
	1. Uwagi ogólne.....	186
	2. Homo viator – wyniki analizy przykładowych wypowiedzi studentów-turystów.	191
	Funkcjonowanie inteligencji emocjonalnej w praktyce turystycznej.....	198
	ZAKOŃCZENIE.....	305
	BIBLIOGRAFIA.....	307

WSTĘP

Inspiracją do napisania tej książki była między innymi znakomita praca Daniela Golemana pt. „Inteligencja emocjonalna”. Godne podkreślenia jest to, że autor nie tylko definiuje i teoretycznie określa istotę, rodzaje i funkcjonowanie inteligencji emocjonalnej, ale podaje przykłady i sytuacje, w których staje się ona regulatorem ludzkiego zachowania. Ta metoda egzemplifikacji koncepcji teoretycznych daje wspaniałe rezultaty. Mamy do czynienia z żywym, autentycznym, sprawdzonym, ludzkim, wielowymiarowym doświadczeniem, ukazującym wyjątkowość gatunku ludzkiego.

„Jeśli sprawdzianem umiejętności postępowania z innymi jest zdolność uśmierzania ich przykrych emocji, to uspokojenie kogoś, kto szaleje z wściekłości, jest zapewne – pisze Daniel Goleman – dowodem największego mistrzostwa”.¹

Właśnie ta idea mistrzostwa emocjonalnego zafascynowała mnie do tego stopnia, że postanowiłem zbadać, jak i czy w sytuacjach turystycznych funkcjonuje inteligencja emocjonalna i umożliwia swoiste indywidualne przystosowanie się do różnorodnych warunków, okoliczności i wydarzeń, związanych ze zwiedzaniem różnych środowisk, regionów i krajów. Z zebranych przeze mnie materiałów badawczych (lata 1997-2001) dotyczących doświadczenia turystycznego jako źródła wiedzy kulturoznawczej i inteligencji emocjonalnej (wypowiedzi 450 studentów) wynika, że szczególnie w sytuacjach turystycznych, umożliwiających kontakt z tym, co nowe, nieznane, nieprzeczuwalne, tajemnicze, atrakcyjne i interesujące – inteligencja emocjonalna, tak jak ją pojmuje D. Goleman, jako specyficzną zdolność uruchamiania wszystkich procesów psychicznych i ukierunkowania ich na rozpoznanie emocji ludzi lub walorów emocjonalnych obiektów kulturowych, przyrodniczych, czy społecznych – działa ze szczególną siłą i doskonali się.

W czasie prowadzonych przeze mnie wcześniejszych jeszcze badań zachowań turystycznych nauczycieli (zob. „Turystyka do krajów socjalistycznych jako czynnik samokształcenia nauczycieli”) i badań późniejszych (zob. „Wprowadzenie do wiedzy o turystyce edukacyjnej”) miałem okazję stwierdzić fakt, że uczestnicy wycieczek krajowych i zagranicznych dokonując wyboru obiektów turystycznych do obejrzenia, kierowali się różnorodnymi motywami, potrzebami i doświadczeniami, a także uczuciami i emocjami. Typowym przykładem takich zachowań, inspirowanych i stymulowanych oddziaływaniem inteligencji emocjonalnej, było uwydatnione w tekście mojej książki poszukiwanie poloników, śladów obecności Polaków i polskiej kultury w obcych krajach.

¹ Daniel Goleman, *Inteligencja emocjonalna*: Przełożył Andrzej Jankowski. Poznań 1997, s. 201